

Тормозење преку нови медиуми – План за час

Задачи за учениците

- Да се дискутира во врска со улогата на училишната управа и слободата на изразувањето во демократското општество.
- Да се истражат тензиите помеѓу користењето на слободата на изразувањето и заштитувањето на поединци и малцински или маргинализирани групи.
- Да се разберат импликациите на правилата (политиките) за тормозење преку нови медиуми кои се однесуваат на училиштата, учениците, родителите и поширокото општество.
- Да се истражи како демократиите кои споделуваат заеднички принципи и се соочуваат со слични проблеми сепак можат да развијат многу различни решенија.
- Да се истражи влијанието на технологијата на специфичната рамнотежа на вредности и правна заштита во различните демократски општества.
- Да се анализираат причините за поддржување или спротивставување на владината дозвола училиштата да го ограничат говорот на учениците надвор од училиште.
- Да се пронајдат области на согласување и несогласување со другите ученици.
- Да се донесе одлука, поединечно или групно, дали власта треба да дозволи училиштата да го казнуваат тормозењето преку нови медиуми кое се случува надвор од училиштето; да се поддржат одлуки засновани на докази и здраво размислување.
- Да се размисли во врска со вредноста на аргументираната дискусија кога се донесуваат одлуки по прашања во една демократија.

Прашање за аргументирана дискусија

Дали нашата демократија треба да им дозволи на училиштата да ги казнуваат учениците за тормозење преку нови медиуми надвор од училиштето?

Материјали

- Постапки на часот
- Материјал бр. 1 — Водич за аргументирани дискусии
- Материјал бр. 2 — Активности за аргументирана дискусија
- Материјал бр. 3 — Осврт на учениците кон аргументираната дискусија
- Четиво
- Одбрани извори
- Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи
(изборно—користете го доколку на учениците им е тешко да ги извлечат аргументите или времето е ограничено)

Тормозење преку нови медиуми – Четиво

1 Честото и јавно разменување на идеи е од најголемо значење за една просперитетна
2 демократија. Интернетот, мобилните телефони и дигиталната технологија им дозволуваат
3 на луѓето да испраќаат зборови, слики и звуци до поширока публика за само неколку
4 секунди. Сепак, некои електронски пораки се штетни.

5 Училиштата одамна се соочуваат со проблемот на тормозење. Денешните насилници
6 можат сега да ги користат интерактивните и дигитални технологии за да ги малтретираат
7 и заплашуваат другите ученици. Иако училиштата имаат обврска да ја заштитуваат
8 безбедноста и добросостојбата на нивните ученици, доста од ова „тормозење преку нови
9 медиуми“ се случува надвор од училиштето и надвор од часовите. Па затоа училиштата
10 мораат да одлучат дали да ги казнуваат или да не ги казнуваат насилниците за постапки
11 кои се случуваат надвор од училишните ѕидови.

12 **Што е тормозење преку нови медиуми?**

13 Според Пери Афтаб¹ од Американската група за електронска безбедност, тормозењето
14 преку нови медиуми се случува „кога некое дете, дете на почеток на пубертет или
15 тинејџер е измачувано, малтретирано, понижувано, засрамувано или на друг начин
16 нападнато од страна на друго дете, дете на почеток на пубертет или тинејџер преку

---

¹ Parry Aftab

17 интернет, интерактивни и дигитални технологии или мобилни телефони.“ За разлика од
18 традиционалното тормозење, тормозењето преку новите медиуми не секогаш се случува
19 на незаштитена жртва. Бидејќи учениците можат електронски да ги скријат своите
20 идентитети, жртвите на тормозењето лесно можат да го возвратат ударот. На овој начин,
21 покривките ученици можат и стануваат насилници.

22 Во една европска студија за заштита на интернет која ги вклучува Чешката Република,
23 Естонија, Литванија и Романија, учениците набројале многу форми на тормозење преку
24 нови медиуми. Според нив, тоа се „исмејување, закачање, навредување, заканување,
25 непријатни коментари и клеветење, [кои биле] испратени по е-пошта, поставени на
26 форуми за дискусија, оставени на блогови, анонимно пренесени по телефон или испратени
27 по СМС пораки.“ Учениците исто така создале лажни сметки за е-пошта или профили на
28 страниците за социјално вмрежување (како на пример на MySpace или Xanga). Додека се
29 претставуваат како други ученици, овие „кибернасилници“ објавуваат зли, навредливи
30 пораки или пораки полни со омраза. Во „среќно тепање“, како што го нарекуваат во
31 Чешката Република, „кибернасилниците“ ги снимаат нивните напади на деца со камери од
32 нивните мобилни телефони. Потоа тие ги споделуваат овие напади преку видео пораки
33 или веб страници. Учениците кои се технички попотковани исто така имаат испраќано
34 вируси или инсталирано софтвер за следење² на компјутерите на нивните жртви. Како што
35 Афтаб аргументира, „Методите [на тормозење преку нови медиуми] кои се користат ги
36 ограничуваат само имагинацијата на детето и неговиот пристап до технологија.“

37 **Граници и последици од тормозењето преку нови медиуми**

---

² Spyware

38   Скорешна национална анкета спроведена од страна на *Пју интернет* и *Проект за*
39 *американскиот живот*³ откри дека „една третина (32%) од сите американски тинејџери
40 кои користат интернет велат дека биле цел на вознемирувачки и потенцијално
41 малтретирачки активности на интернет.“ Неовластеното препраќање или јавно
42 покажување на приватна комуникација е најчестата форма на тормозење преку интернет.

43   Проблемот исто така често се појавува во неколку европски држави. Во Чешката
44 Република, на пример, една анкета на млади луѓе од 2005 откри дека 1 од 5 бил тормозен
45 преку мобилен телефон или интернет. Додека многу деца ги гледаат овие активности како
46 „шеги и забава,“ тормозењето преку нови медиуми довело до тоа некои ученици да
47 одбиваат да одат на училиште и/или да се вознемирани, депресивни и да патат од
48 бессоница. Понатаму, еден скорешен извештај на УНИЦЕФ покажа дека тормозењето е
49 значителен проблем кај децата во Руската Федерација, Естонија и Литванија. Како што сè
50 повеќе ученици добиваат пристап до дигиталните технологии, тормозењето преку нив
51 веројатно ќе станува сè почесто.

52   Во некои случаи, тормозењето преку нови медиуми има трагични разврски. Во
53 Чешката Република, две дванаесетгодишни ученички се обиделе да се самоубијат заради
54 тормозење на часовите. За среќа, нивните родители ги нашле на време и ги спасиле. Во
55 Соединетите Американски Држави, случајот со Рајан Халиган⁴ беше покатастрофален. Во
56 2003, едно момче рашири гласина дека Рајан е хомосексуалец. Рајан често беше
57 навредуван преку интернет и надвор од него. Според Ненси Вилард⁵ од Центарот за
58 безбедно и одговорно користење на интернет, „Тормозењето преку нови медиуми кое се

---

³ Pew Internet / American Life Project

59 заснова на сексуална ориентација се случува многу често и се претпоставува дека било
60 дел од повеќето случаи кои завршиле со самоубиство.“

61 Навредите продолжиле и во текот на летото, кога Рајан се впуштил во неколку размени
62 преку интернет со девојка. Како што рече неговиот татко, зборувањето со популарна
63 девојка од училиште било „сигурен начин да се победи гласината дека е хомосексуалец
64 пред сите да се вратат на училиште.“ Кога Рајан ¹ пристапил на девојката есента, таа го
65 нарекла губитник и рекла дека само се преправала дека ¹ се допаѓа. Исто така, таа
66 извадила лични и засрамувачки информации од него за време на преписката за која
67 верувал дека е приватна и ги споделила со нејзините пријатели. Рајан се обеси на 7
68 октомври 2003.

69 **Легалноста на постапките на училиштата во врска со тормозењето преку** 70 **нови медиуми**

71 Првиот Амандман на Уставот на САД гласи, „Конгресот нема да направи ниту еден
72 закон... кој ќе ја ограничи слободата на говорењето.“ Сепак, Врховниот суд во неколку
73 случаи одлучи дека училиштата можат да го ограничат говорењето на учениците. Во 1969,
74 во одлуката во врска со случајот *Тинкер*⁶, на пример, Судот одлучи дека училиштата смеат
75 да го забранат говорењето на учениците доколку „тоа материјално и значително се
76 вмешува во барањата за соодветна дисциплина во работењето на училиштето.“ Во
77 понатамошни случаи, судовите го користеа случајот *Тинкер* за да одредат дали говорот на
78 учениците за други ученици, наставници или училиштето предизвикал значително

---

⁴ Ryan Halligan

⁵ Nancy Willard

⁶ Tinker

79 нарушување во училишната заедница. Повеќето од овие случаи вклучуваат навреди на
80 учениците кон нивните наставници и управители отколку кон други ученици. Скорешни
81 одлуки на судовите од пониска инстанца се однесуваат на малтретирање преку интернет,
82 како на пример веб страна на ученик која содржи навредливи коментари и закани за
83 наставник (*Ц.С. против Училишната област Витлеем*⁷). Во поголемиот број одлуки,
84 судовите се изјаснија против училишните управи кои ги казнуваат учениците за
85 поставување на коментари на интернет надвор од училиштето. Во *Килион против*
86 *Регионалната училишна област Френклин*⁸, на пример, судот одлучи дека училиштето не
87 смее да казни ученик за несоодветни е-пораки испратени пред или по училиште освен ако
88 ученикот го донесе тој говор на училиште.

89 Со оглед на двоумењето на судовите да го ограничат говорот на учениците надвор од
90 училиштето, управите во училиштата во САД, родителите и законодавачите се справуваат
91 со тормозењето преку новите медиуми на други начини. На пример, во Вермонт, каде што
92 живееше Рајан Халиган, нов државен закон бара јавните училишта да воспостават
93 постапки за спречување на тормозење. Некои училишта додадоа одредба во нивните
94 постоечки правилници за прифатлива употреба кои учениците мораат да ги потпишат.
95 Овие правилници ги овластуваат училиштата да „ги казнуваат учениците за постапки кои
96 се направени надвор од училиштето доколку тие имаат цел да влијаат на некој ученик или
97 лошо да влијаат на безбедноста и добросостојбата на некој ученик додека тој е во
98 училиште“ (Вилард, 2003). Дополнително, некои родители и ученици успешно
99 аргументираат дека „кибернасилниците“ ги престапуваат цивилните и кривичните закони

---

⁷ J.S. v. Bethlehem Area School District

⁸ Killion v. Franklin Regional School District

100 преку, на пример, намерно нанесување на емоционална болка или чинење на кривично
101 дело преку омраза.

102 Конвенцијата за човекови права на Советот на Европа сочинет од 48 нации исто така ја
103 заштитува слободата на изразувањето и вели дека јавната власт не треба да се меша во
104 неа. Слично на ова, Меѓународниот договор за цивилни и политички права на
105 Обединетите нации содржи одредба која гласи: правото на слобода на изразување „ја
106 вклучува слободата да се бараат, добиваат и даваат информации и идеи од секаков вид,
107 без разлика на граници, и тоа усно, пишано или печатено, во форма на уметност или преку
108 било кој медиум по личен избор.“ Сепак, овој документ исто така објавува дека
109 спроведувањето на слободно изразување „носи со себе посебни обврски и одговорности“
110 и затоа може да биде ограничено заради „правата и репутациите на другите“ и „заштитата
111 на... јавниот ред.“

112 Во 2004, училишта од Литванија, Русија, Србија и Украина придонесоа кон
113 *Европската повелба за демократско училиште без насилство*. Овој документ објавува:
114 “Сите членови на училишната заедница имаат право на безбедно и мирно училиште. Секој
115 носи одговорност за придонесување кон создавање на позитивна и инспиративна средина
116 за учење и личен развој.“ Како одговор, организациите како Чајлдлајн Литванија⁹ и
117 УНИЦЕФ Србија промовираат сеопфатни анти-насилнички училишни правила. Згора на
118 тоа, Министерството за образование на Србија објави правила за спречување на
119 тормозењето во училиштата. Во чешкиот град Усти над Лабем, полицајците почнаа да
120 патролираат во училиштата каде тормозењето зема замав. За да се овозможи учениците од

---

⁹ Childline Lithuania

121 Усти анонимно да известуваат за инциденти, полицијата постави посебни сандачиња за
122 писма во училиштата.

123 **Забранување на тормозењето преку нови медиуми надвор од училиштата:**

124 **Поддржувачи и спротивставувачи**

125 Некои луѓе веруваат дека училиштата можат најефективно да го спречат тормозењето
126 преку нови медиуми преку казнување на штетни активности на учениците надвор од
127 училиштето. Доколку учениците знаат дека тормозењето преку нови медиуми има
128 последици, тие веројатно помалку ќе учествуваат во електронски активности чија цел е
129 мачење на други ученици.

130 Други, пак, тврдат дека заштитата на личната безбедност на млади кои се жртви на
131 тормозење бара добродефинирани училишни правила и закони за спречување на
132 тормозење. „Предлозите“ или „препораките“ за справување со тормозењето преку нови
133 медиуми често не резултира со конкретни активности. Сепак, кога од управите на
134 училишните области се бара со закон да го сопрат тормозењето преку нови медиуми,
135 поверојатно е дека тие ќе работат со училиштата, родителите и учениците за да спроведат
136 програми против тормозење кои функционираат.

137 Спротивставувачите не го поддржуваат тормозењето преку нови медиуми. Тие само не
138 веруваат дека казнувањето од страна на училишните власти може ефикасно да го сопре.
139 Некои луѓе тврдат дека правилата против тормозење често не се спроведуваат. Ова е
140 посебно точно кога нема доволно финансиски средства за следење на прогресот во
141 училиштето или за развивање на успешни програми. Поуспешен начин да се спречи
142 тормозењето преку нови медиуми е пристапот оддолу нагоре. Училиштата можат
143 индивидуално да создадат сеопфатни стратегии за борба против тормозењето и

144 насилството врз основа на тоа како управителите, вработените и учениците го разбираат
145 овој проблем.

146 Други спротивставувачи тврдат дека тормозењето преку нови медиуми е нејасен
147 термин. Многу млади ги гледаат караниците и закачањето како нормален дел од
148 растењето. Таканареченото „тормозење преку нови медиуми“ само користи модерни
149 начини да се прави истото. Кога закачањето станува штетно, младите тоа го знаат, но
150 често не бараат помош од наставниците или други возрасни. Затоа, нашата енергија треба
151 да ја насочиме кон охрабрување на младите да им се спротивстават на деструктивните
152 форми на тормозењето преку нови медиуми. Оваа стратегија подобро ќе функционира од
153 правила чиј пристап е одгоре надолу. Понатаму, кога учениците ги престапуваат
154 цивилните или кривичните закони, судовите треба да ги казнат нив, а не училиштата.

155 Луѓето кои ги поддржуваат интервенциите на училиштата во случаи на тормозење
156 преку нови медиуми надвор од училиштето тврдат дека тоа предизвикува значајни
157 пореметувања во училиштето. Бидејќи дигиталните технологии често оставаат докази,
158 училишните управи треба да вложат време за да го истражуваат тормозењето преку нови
159 медиуми. Поголемиот дел од времето, тие ќе пронајдат многу причини за да го оправдаат
160 формалното санкционирање.

161 Луѓето кои не го поддржуваат интервенирањето од страна на училиштата во случаи на
162 тормозење преку нови медиуми тврдат дека треба да ги едуцираме, а не казнуваме
163 учениците. Тинејџерите сè уште ги развиваат нивните вредности. Тие ќе се трудат да го
164 ограничат тормозењето преку нови медиуми ако разберат дека тоа е спротивно на нивниот
165 личен етички кодекс.

166 Дали училиштата кои го казнуваат тормозењето преку нови медиуми надвор од
167 училиште ја подобруваат училишната безбедност и го заштитуваат достоинството на
168 поединечни ученици? Или дали тие ќе го надминат нивното право и ќе го нарушат
169 правото на учениците на слобода на изразување? Граѓаните мораат да размислат кои
170 правила создаваат најдобра рамнотежа помеѓу нивните права на безбедност, почит и
171 слободен говор.

Тормозење преку нови медиуми – Избрани извори

Афтаб, Пери, „Сопрете го тормозењето преку нови медиуми“, Деца на компјутерите^a, <http://www.stopcyberbullying.org>.

„Насилници кои сликаат со телефони“, *Вести од Чешката Република*^b (6 јули 2005), <http://www.czechrepublic-prague.com/article-73114-en.html>.

„Европска конвенција за човекови права: член 10, Слобода на изразувањето“ (Стразбур: Совет на Европа, 1950), <http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/005.htm>.

Халиган, Џон П., „Во сеќавање на Рајан Петрик Халиган“^c (2007), <http://www.ryanpatrickhalligan.org>.

„Меѓународен договор за цивилните и политичките права“ (Женева: Канцеларија на Високиот комесар за човекови права на Обединетите нации, 1966), <http://www.ohchr.org/english/law/ccpr.htm>.

Ц.С. против Училишната област Витлеем^d, 757 А.2д 412 (Pa. Commw. 2000), <http://www2.bc.edu/~herbeck/cyberlaw.bethlehem.html>.

Килион против Регионалната училишна област Френклин^e, 136 Ф.Додат.2д 446 (W.D. Pa. 2001).

Лазарова, Даниела, „Насилство помеѓу младите: Растечки проблем во чешкото општество“, *Радио Прага* (5 мај 2007), <http://www.radio.cz/en/article/90068>.

Ленхарт, Аманда. „Тормозење преку нови медиуми и тинејџерите на интернет“, *Пју интернет и Проект за американскиот живот*^f (Вашингтон, Д.Ц.: Труст Пју, 2007), <http://www.pewinternet.org/pdfs/PIP%20Cyberbullying%20Memo.pdf>

Побезбеден интернет за децата: Сумативен извештај за квалитативни студии во 29 европски земји (Гамбе: Евробарометар, 2007), http://ec.europa.eu/public_opinion/quali/ql_safer_internet_summary.pdf

Тинкер против Училишната област Де Моин^g, 393 САД 503 (1969), <http://caselaw.lp.findlaw.com/scripts/getcase.pl?navby=case&court=us&vol=393&page=503>.

---

^a Aftab, Parry, “Stop Cyberbullying,” WiredKids, Inc.

^b “Bullies Taking Phone Pictures,” *Czech Republic News*

^c Halligan, John P., “In Memory of Ryan Patrick Halligan”

^d *J.S. v. Bethlehem Area School District*

^e *Killion v. Franklin Regional Area School District*

^f Lenhart, Amanda. “Cyberbullying and online teens,” *Pew Internet & American Life Project*

УНИЦЕФ, „Детската сиромаштија во перспектива: Преглед на детската добросостојба во богатите земји“, *Картичка 7 од извештајот на Иноченти* (Фиренца: УНИЦЕФ Истражувачки центар Иноченти, 2007)^h, www.unicef.org/media/files/ChildPovertyReport.pdf.

Валиукевичиуте, Јургита, „Работилница 4: Меѓународни проекти на експерти за деца: Илустрација од Романија, Турција, Литванија, Индија и Нигерија“ (Вилниус, Литванија: Чајлдлајн Литванија, 2006)ⁱ, <http://web.uvic.ca/iicrd/graphics/fullpapervaliukevicitute.pdf>.

Вилард, Ненси Е., „Говорот на учениците,“ *Безбедно и одговорно користење на интернет: Водич за едукатори* (2003)^j, <http://www.csriu.org/onlinedocs/pdf/srui/chapters/part3/chapterIII7.pdf>.

Вилард, Ненси Е., „Тормозење и закани преку нови медиуми и опасни заедници на интернет“ (2006)^k, <http://www.ticolorado.org/2006/cbctpresentation.pdf>.

---

^g *Tinker v. Des Moines School District*

^h *Innocenti Report Card 7* (Florence: UNICEF Innocenti Research Centre, 2007)

ⁱ Valiukevičiūtė, Jurgita, “Workshop 4: International Child’s Expert Projects: An Illustration from Romania, Turkey, Lithuania, India, and Nigeria” (Vilnius, Lithuania: Childline Lithuania, 2006)

^j Willard, Nancy E., “Student Speech,” *Safe and Responsible Use of the Internet: A Guide for Educators* (2003)

^k Willard, Nancy E., “Cyberbullying, Cyberthreats, and Dangerous Online Communities” (2006)

Тормозење преку нови медиуми – Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи

Прашање за аргументирана дискусија

Дали нашата демократија треба да им дозволи на училиштата да ги казнуваат учениците за тормозење преку нови медиуми надвор од училиштето?

ДА – Аргументи за поддржување на прашањето за аргументирана дискусија

1. Почитта и безбедноста се исто толку важни колку и слободниот говор. Училиштата кои ги казнуваат „кибернасилниците“ ја испраќаат вистинската порака за нашите демократски принципи. Врховниот суд одлучи дека правата на учениците дадени со Првиот амандман имаат граници. Казнувањето на тормозењето преку нови медиуми е соодветно ограничување на правата од Првиот амандман.
2. Доколку учениците знаат дека тормозењето преку нови медиуми има последици, тие веројатно помалку ќе учествуваат во електронски активности чија цел е мачење на други ученици. Воспоставување на последици за штетните дејствија е еден од начините на кој општеството ги учи младите луѓе што е добро, а што лошо.
3. Треба да ги заштитиме жртвите од тормозењето преку нови медиуми, а не неговите чинители. Политиките против тормозење преку нови медиуми испраќаат јасна порака дека тормозењето преку нови медиуми не е прифатливо во нашата демократија. Испраќањето на оваа порака е двојно важно бидејќи жртвите од традиционалното тормозење можат да станат насилници во анонимниот свет на виртуелниот простор.
4. Правилата и законите резултираат со променето однесување. „Предлозите“ или „препораките“ ја немаат моќта која ја имаат вистинските правила или закони. Па така, тие не резултираат со ефективни активности. Ако се обврзани да го сопрат тормозењето преку нови медиуми, училиштата ќе развијат ефективни политики против тормозење.
5. Тормозењето преку нови медиуми предизвикува значајни пореметувања во училиштето. Ако училишните управи ги истражат инцидентите на тормозење преку нови медиуми, тие најчесто ќе најдат докази кои им требаат за да го оправдаат формалното санкционирање за таквите дела. Одговорност на училишните управители е да осигураат дека училиштето е безбедно место за учење за сите ученици.

Тормозење преку нови медиуми – Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи

Прашање за аргументирана дискусија

Дали нашата демократија треба да им дозволи на училиштата да ги казнуваат учениците за тормозење преку нови медиуми надвор од училиштето?

НЕ – Аргументи за спротивставување на прашањето за аргументирана дискусија

1. Училиштата имаат доволно моќ. Од учениците со закон се бара да посетуваат училиште и да ги почитуваат правилата додека се таму, но на училиштата не смее да им се дозволи да ја прошират нивната моќ во приватните животи на учениците надвор од нив. Првиот амандман го штити слободниот говор. Давањето на моќ на училиштата врз говорот кој се случува надвор од училиштето ги крши правата од Првиот амандман.
2. Правилата против тормозење се уште еден пример за нефинансирана и неспроведена одговорност. Со оглед на малите буџети на училиштата, тие нема да можат да го следат нивниот прогрес или да развиваат ефективни програми против тормозење. Подобро решение е принципот оддолу нагоре. Секое училиште треба да се справува со проблемот на начин на кој мислат дека треба.
3. Тормозењето преку нови медиуми е нејасен термин. Не треба да ги казнуваме учениците кои само се забавуваат и се впуштаат во нормално тинејџерско однесување. Кога закачањето станува повеќе од игриво закачање, треба да се вклучи правниот систем за малолетници, а не училишната управа.
4. Учениците, а не возрасните, можат најдобро да се справат со тормозењето преку нови медиуми. Возрасните се често надвор од контакт со јазикот и гледиштата на учениците. Па така, тие можат да разберат вистинска шега како тормозење преку нови медиуми. Бидејќи учениците подобро разбираат од возрасните кога нивните активности стануваат штетни, возрасните треба да им помогнат на учениците да развијат вештини за сами да се справат со тормозењето преку нови медиуми.
5. Образованието е поефективна алатка за промена отколку казнувањето. Тинејџерите сè уште ги развиваат нивните вредности и ќе работат на ограничување на тормозењето преку нови медиуми ако разберат дека тоа е во спротивност со нивниот личен етички кодекс.